

KAMMERMUSIKFORENINGEN
135. SÆSON 2022-2023
Christians Kirke, Christianshavn

3.10. 2022

DR SymfoniOrkestrets Blæserkvintet

DR SymfoniOrkestret har en lang tradition for at råde over soloblæsere i verdensklasse. Musikere, der er teknisk suveræne holdspillere, men som også er store solistiske personligheder. Ulla Miilmann, fløjte, er en af orkestrets kendteste profiler og har for sit spil modtaget det store Carl Nielsen Legat. Eva Steinaa blev solooboist i en alder af bare 20 år og er for længst anerkendt som en af landets førende klassiske musikere. Den fransk-amerikanske klarinettist Johnny Teyssier og den norske fagottist Audun Halvorsen har til DR SymfoniOrkestrets held valgt at slå sig ned her. Det samme gælder Lasse Mauritzen, der har være solohornist siden 2006, hvad flere udenlandske orkestre er misundelige over!

Program

Samuel Barber: *Summer Music* (1956)

"Meningen er at det skal fremmane sommerstemning – hvor sommer betyder døsigt, ikke at klaske myg." Sådan har Barber selv sagt om sit 12 minutter lange stykke. Han fastholdt et tonesprog med tonalitet, melodik og stemninger i en tid hvor mange seriøse komponister anså disse dimensioner af musikken for stendøde. Og *Summer Music* går ind i en elsket tradition af værker der emmer af sommerstemning, som Debussys *Forspil til En fauns eftermiddag*, Frank Bridge's *Summer*, Richard Strauss' sang *Und morgen will die Sonne wieder scheinen*, George Gershwin's "Summertime" fra *Porgy and Bess* – og en stribe værker af Frederick Delius: *A Song of Summer*, *In a Summer Garden*, *Summer Night on the River*, *To Be Sung of a Summer Night on the Water* ... tænk også på populærmusikalske klassikere som Mungo Jerry's *In the Summertime* eller Beatles' *Lucy in the Sky with Diamonds*. Tænk langsomhed, sitrende hede, dvælende eufori, lade bevægelser der ikke bringer os ud af stedet – men vi nyder det. Alt det har *Summer Music*, men også sprælske passager, der kunne være fugle, solblink på vandet, vindstød i løvet – måske driver vi på en flod, i bunden af en båd? Tænksomme musikere kan grunde over hvorfor døsigt sommerlyst netop har de lydlige udtryk som den typisk får. Barber sparer ikke på dybblå akkorder og karske intervaller, og hans sommer er mest i mol (ligesom Gershwins evergreen i øvrigt). Mange gange hører vi også nedadgående halvtone trin – dem der i opera og lied ofte opfattes som klage eller suk, *Seufzer*, *sospiri*. Men disse markører for melankoli og grublen tilføjer blot intensitet og bund til en sommerdrøm man hverken kan eller vil vågne op af.

Summer Afternoon (1865) af den amerikanske maler Asher B. Durand

György Ligeti: *Sechs Bagatellen* (1953)

Ungareren Ligeti (1923-2006) oplevede både nazistisk og stalinistisk undertrykkelse og flygtede til Vesten i 1956. Her kunne han arbejde med at udvikle musik efter nye, atonale principper i stedet for de mere folkelige korværker han havde produceret under kommunismen. De seks bagateller, som er et bearbejdet udvalg af satser fra klaverværket *Musica ricercata*, bygger på det princip at hver af dem dyrker udvalgte toner i skalaen – nr. 1, "Allegro con spirito", bygger således på C, E, Es og G, hvilket vil sige alle C'er, osv., uanset hvilke oktaver de tilhører. Det er et lille, simpelt udvalg af toner, svarende til C-dur- og c-mol-treklange. Men fra bagatel til bagatel bliver udvalget af toner der bruges, større og mere skarpt og udfordrende, som det fremgår af denne oversigt:

- I. Allegro con spirito (C, E, Es, G)
- II. Rubato. Lamentoso (As, H, Cis, D, F, G)
- III. Allegro grazioso (As, A, B, C, D, Es, F, G)
- IV. Presto ruvido¹ (A, H, C, Cis, D, E, Fis, G, Gis)
- V. Adagio. Mesto (A, Ais, H, C, Cis, D, Dis, F, Fis, Gis)
- VI. Molto vivace. Capriccioso (A, Ais, H, Cis, D, Dis, E, F, Ges, G, Gis)

Et billede fra Stanley Kubricks berømte film *Rumrejsen år 2001*, som (uden tilladelse) brugte musik af Ligeti, bl.a. satsen "Kyrie" fra hans *Requiem* – den høres når vi ser den gådefulde sorte monolit, som her vækker undren og skræk hos menneskeaberne (og hos de fleste der ser filmen!).

Pause

¹ Ruvido betyder "grov" eller "ru"

Carl Nielsen: Blæserkvintet opus 43 (1922)

Allegro ben moderato

Menuetto

Præludium

Tema con variazioni

Kvintetten er skrevet i løbet af et par måneder, lige efter at Carl Nielsen havde komponeret sin 5. symfoni. Den blev uropført af "Københavns Blæserkvintet" i Odd Fellow-Palæets mindre sal den 9. oktober 1922 i Foreningen "Ny Musik" og blev tilegnet ensembles musikere: Paul Hagemann (fløjte), Svend Christian Felumb (obo), Aage Oxenvad (klarinet), Hans Sørensen (horn) og Knud Lassen (fagot). Tidligt havde Carl Nielsen vist interesse for den individualitet, der findes hos træblæserne, og i sin 4. symfoni fra 1916, *Det Uudslukkelige*, viede han værkets anden afdeling næsten udelukkende til træblæsergruppen. Sidste sats har han udformet som en variationsrække over sin egen melodi til Grundtvigs "Min Jesus, lad mit Hjerte faa".

Oboisten i den originale kvintet, Svend Christian Felumb, har selv skrevet om tilblivelsen og indstuderingen af den, blandt andet dette:

"Carl Nielsen tænkte lige så meget på hver af os, som på de instrumenter, vi traktede. Han havde jo en idé med hver variation. De to solo-varianter rummer navnlig for mig mange minder. Knud Lassen 'fandt' sin variation ganske intuitivt i sin egen frasering. Jeg tror, Carl Nielsen var overrasket. Thi han havde kun at sige, at det var helt ud, som han havde tænkt den — og jeg husker, han var virkelig rørt.

Anderledes med hornvariationen, som Hans Sørensen blæste blændende virtuost, men her savnede Carl Nielsen den ro, som Lassen havde. 'Kære Sørensen,' sagde han, 'tænk Dem en dejlig, dansk sommerdag. De står oppe på en bakke og blæser ud over det skønne landskab. Det er ikke 1. 2. 3. 4. — nej, giv Dem tid, De skal ikke videre i den næste frase, førend alle ekkoer er forstummede.'"

Anne Marie Carl Niensens skulptur af Carl Nielsen med panfløjte

Koncerterne i Kammermusikforeningen af 1887 støttes af:

Augustinus Fonden

Knud Højgaards Fond

Konsul George Jorck og Hustru Emma Jorck's Fond

Københavns Kommune

Lemvig-Müller Fonden

Solistforeningen af 1921

William Demant Fonden

Aage og Johanne Louis-Hansens Fond